

מצות ישוב הארץ

שיחה מפי מורנו ורבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל
ראש הישיבה המרכזית העולמית

עריכה, מקורות, כותרות, שלמה חיים הכהן אבינר

העם והארץ¹

התורה ניתנה, לא לגויי הארצות ולא למלאכים² אלא לעם שעמדו רגליו על הר סיני. התורה היא מן השמים, היא המשך ההדרכה האלהית מן השמים אלינו בארץ, למען קדש שם ד' בארץ, כמאמר חז"ל: "במי מתקלם יותר קילונו של מלך, בקרובים או ברחוקים? הוי אומר ברחוקים"³. ענינו לקדש שם ד' בעולם, כשם שמקדישים אותו בשמי מרום. ואיך מתקדש שם ד' בעולם? בצבוריות, בממלכתיות, בפוליטיקה הכללית במדינה שלנו, מדינה של השראת השכינה, מדינה של נביאים ושל נבואה, כמו שנאמר: "ושכנתי בתוך בני ישראל ולא אעזוב את עמי ישראל"⁴. קדוש ד' מופיע על ידי עם ישראל המסודר בצורה ממלכתית בעולם ובארץ הזאת. הארץ ניתנה לכל חלקי האנושות, לעמים וללאומים. "השמים שמים לד' והארץ נתן לבני אדם"⁵. קיים סדר אלוקי סיסטמתי של התאמת חלקי האנושיות עם חלקי העולם הזה, עם חלקי הגיאוגרפיה והטופוגרפיה של כדור הארץ. ומתוך נתינת הארץ לבני אדם, יש ארץ מיוחדת שניתנת למין מיוחד של בני אדם עליהם נאמר "אתם קרויים אדם"⁶. חלק מסוים זה של האנושות מזדהה עם תפיסת מקום מיוחדת בכדור הארץ. יש הכרח חינוכי ואלקי ש"חלק ד' עמו"⁷ יהיה נאחו בארץ הזאת. מציאות עם סגולה ועם קדוש דורשת ומחייבת שייכות לקרקע מיוחדת. קדושת העם וקדושת הארץ הם שני צדדים של ענין אחד.

1. עיין שיחת רבינו סדרה א' וירא 4-5.
2. שבת פח:
- 3.
4. מלכים א' ו יג.
5. תהילים קטו טו.
6. יבמות סא.
7. דברים לב ט.

אלקית. אבל בסדור הפסוקים שממקורות הגאונים, בחירת הארץ קודמת לבחירת העם¹⁶. לכאורה, למה יש צורך בארץ? יש נוסח "חרדי" שאומר: מפני שיש בחירה בעם, "אשר בחר בנו מכל העמים", ויש לנו תורה ומצוות ופרטי הלכות, – אין ברירה ויש צורך בארץ כדי לקיימם. לכאורה בחירת עם ישראל הוא העיקר היסודי ונמשכת מזה בחירת הארץ הזאת. אולם הגאונים שהם ממשיכי הגמרא סוברים אחרת¹⁷ והם סדרו תחילה "כי בחר ד' בציון", ואחר כך "כי יעקב בחר לו יה". קדושת הארץ קודמת.

בחירת הארץ ובחירת העם, הם אחדות אלוקית שלמה, השייכת לבורא עולם ובורא ההסטוריה. הם ענין חיוני אחד שלם¹⁷. לכן יש מקום להקדים בחירת הארץ מצד בריאת העולם: "השמים שמים לד', והארץ נתן לבני אדם"⁵. קודם מופיע היסוד העיקרי של הארץ הזאת, הקרקע האלקית הזאת, ואחר כך מתברר ענין עם ד' בנחלתו. הארץ נתן לבני אדם, והארץ המיוחדת נתן לבני אדם מיוחדים עליהם נאמר "אתם קרויים אדם"⁶. הא בהא תליא. העם והארץ הם שניים שהם אחד¹⁸.

בואו ורשנו¹⁹

לכן כצאת עם ישראל מן המדבר, בתום תקופת הארבעים שנות נדודים, אנו מתחילים להתקרב אל התכלית האמיתית, שלמות התורה והמצוות ושלמות כלל ישראל – שלמות חינוכותנו בציון בית חיינו. אנו משתכללים שכלול גדול ומקבלים את התורה מחדש (– ספר דברים שהוא חזרה של תורה). כמוכן החדש הוא ישן, עתיק וקדוש, והוא חזרה ובאור של תורה: "הואיל משה באר את התורה הזאת"²⁰. קודם כל מבאר משה רבינו (בראש ספר דברים) את כל מה שעברנו ואחר כך הוא מחדש את כל ענין ישראל ואורייתא, מתוך האור החדש שעל ציון²¹. אנו מתכוננים לשמוע מפי משה רבינו איך מתבארת התורה כמובנה האמיתי. אנו מחכים לשמוע ממה רבינו דברי תורה. הרי נאמר: "הואיל משה באר את התורה הזאת!" ומה הם דברי התורה שאנו שומעים? "ד' אלקינו דיבר אלינו בחורב: רב לכם שבת כהר הזה. "פנו ופגעו לכם"²². צאו וסעו

16. "הפתיחה לפסוקי דומרה...מסתיימת היא עוד בלקט פסוקים זה: כי מתוך היות כבוד ד' לעולם ושמתו במעשיו, בכרכת שמו מעתה ועד עולם ובהילולו ממזרח-השמש-עד מבוא, כרומו ובכלילת מלכותו עד כל מרחבי המציאות וחלקיה וצדדיה, כל המקומות והומנים והנפשות-מתוך כך מופיע ענין ארצו המיוחדת, וממנה אבדו גויים, בהפירו עצתם והגיאן מחשבותם האנושית, כתקומת-נצח של עצתו-מחשבתו ומאמרו ומצוותו, ומתגלה חתימת-הקיום של בחירת המקום ונצחיותה, של בחירת האומה ונצחיותה, של החלטיות שתיהן יחד...". רבינו, עולת ראיה ב תו.

17. "ארץ ישראל איננה דבר חיצוני לאומה, קנין חיצוני לאומה, רק בתור אמצעי למטרה של התאגדות הכללית והחזקת קיומה החומרי או אפילו הרוחני... היסוד הזה רעוע בערך איתן הקודש של ארץ ישראל". אורות, ארץ ישראל, א.

18. "ארץ ישראל היא חטיבה עצמותית קשורה כקשר-חיים עם האומה, חבוקה בסגולות פנימיות עם מציאותה". שם.

19. ע"י שיחת רבינו דברים סדרה ב' 7-11.

20. דברים א ה.

21. ברכת יוצר המאורות.

22. דברים א ו-ח.

הרמב"ן³¹, שמצוות כבוש הארץ שייכת לכל הדורות כולם מדאורייתא – שכל הארץ הזאת תהיה בידינו.

מלחמות מצוה³²

"בואו ורשו"³² וכיצד מקיימים מצוה זו? אם הדבר נחוק, על ידי מלחמה של כבוש הארץ, בין שהדבר נעים לנו בין שהוא למורת רוחנו. ב"ה, אנו לא בוחרים במצוות, כמו שעושים זאת "דתיים" מסויימים. אם היה אפשר לקיים מצוות ירושת הארץ בלי שפיכות דמים, בוודאי היה יותר יפה. ודאי! אבל עד אחרית הימים ש"לא ישא גוי אל גוי חרב"³³, לפעמים אין לנו ברירה אחרת אלא לפעול על ידי חיילינו וצבאנו. אכן, על ידי פעולותינו הצבאיות, על אף סבוכיהן הלא נעימים, אנו מקיימים מצוה זאת, להעמיד את ארץ ישראל בידינו ולא ביד אומה אחרת. אין זה כל כך פשוט ליכנס לתוך הארץ. נמצאים בה אנשים אחרים ועמים אחרים, ויכולות להיות התנגשויות אתם. ידעו בני ישראל שהם יוצאים ממצרים לירושלים, לכן "המושים עלו בני ישראל"³⁴. מה פירוש "חמושים"? מוכנים בנשק³⁵. יש הכרח להתכונן להתנגשויות מלחמתיות. אמנם קיימות מדרגות בהתנגשויות האלה, והחריפה ביותר היא מלחמת מצווה. מה המוכן של מלחמת מצווה? המובן העיקרי הוא כיבוש הארץ³⁶. באופן יסודי, המושג של מלחמת מצווה שייך לכניסה לארץ, כדברים המפורשים של הרמב"ן שהארץ הזו צריכה להיות בידינו באופן שלטוני וממשלתי ולא ביד זולתנו מן האומות³⁷.

צבאיות³⁸

פשוט הוא שהתקדמותנו אל עבר הארץ הזאת קשורה בהתמודדות עם מבצעים מלחמתיים וצבאיים. שמעתי כמה עדויות של התבטאותו של ה"חפץ חיים" ביחס לשירות יהודים בצבא הגויים, שזה מהווה תרגיל והכנה אל הצבא שלנו³⁹. היו בחורים שנקראו לצבא הגויים וחילפו דרכים להתחמק. תפיסתו של החפץ-חיים בענייני כלל ישראל היתה תפיסה בריאה. הוא אמר להם: "עוד מעט יבוא המשיח ותהיה לנו מדינה וכמובן מדינה צריכה צבא. האם רק אז תלכו להתלמד להיות חיילים? עכשיו יש לכם הזדמנות ללמוד לשרת בצבא. זה חשוב בשבילנו רבוננו של עולם הוא המסדר תרגילי הכנה אלה, ומכשיר אתכם לקראת הצבא שלנו".

31. ע"י פתחי תשובה אה"ע ס' עה סק"ו.

32. ע"י שיחות רבינו סדרה ב' עקב 10, סדרה א' משות 4.

33. ישעיה ב' ד.

34. שמות יג' יח.

35. "אין חמושים אלא מזויינים... שלא תתמה במלחמת עמלק ובמלחמת סיחון ועוג ומדין מהיכן היו להם כלי זין שהכו ישראל בחרב". רש"י שם.

36. "מלחמת יהושע לכבוש, דברי הכל חובה". סוטה מד:.

37. ע"י רבינו, למצות הארץ, לנתיבות ישראל א, קיח.

38. ע"י שיחות רבינו סדרה ב' פנחס 8-9.

39. רבינו, לנתיבות ישראל ב' ו.

מיד צר⁴⁸. הצבא שלנו נקרא צבא הגנה לישראל. ב"ה, זהו שם מוצלח מאוד. הלואי ולא היינו וקוקים לטיפולים צבאיים, אבל בינתיים הדבר הכרחי.

ב) הגדרה שניה יסודית נוספת למלחמת מצוה נאמרה על ידי הרמב"ן: יש מצוה דאורייתא לכבוש את ארץ ישראל⁴⁹. כפי שהזכרנו, יש מין מיוחד של אפיקורסים הבוחרים להם רק מצוות שמוצאות חן בעיניהם. ב"ה, אנחנו לא בוחרים בין המצוות. "כל אשר דבר ד' – נעשה ונשמע"⁴⁹. בין כל מצוות התורה, ישנה מצוה אחת "מיליטריסטית", והיא אינה מוצאת חן בעיני כמה אנשים. אנחנו, לא מעלים על דעתנו לבחור איזו מצווה לקיים ואיזו מצווה לא לקיים. מצוה דאורייתא!

במלחמת מצוה, אין צורך ברשות בית-דין ורבנים כדי לצאת למלחמה, מצוה זו שייכת לסדר המלכות, של המלך או של כל ממשלה בישראל, אשר היא במקום מלך⁵⁰ – כמוכן, אם היא ממשלה הפועלת בגבורה, כי הממשלה היא כשביל העם ולא העם כשביל הממשלה. מלחמת מצוה היא המלחמה במובנה האמיתי, ומלחמת רשות היא טפלה לה. אין לנו מצוה להרחיב גבולותינו, אמנם יכולים להיות מצבים מדיניים וכלכליים שמחייבים זאת, אבל אין הדבר כל כך פשוט, וצריך להתייעץ עם גדולים. ההחלטה תצא מן המלכות יחד עם הסנהדרין שהוא הנהגת התורה בישראל. מכל מקום, מלחמה אינה מתחילה במלחמת רשות, והשורש הוא מלחמת מצוה, כבוש הארץ.

כבוש הארץ בכל הדורות⁵¹

הרמב"ן קובע בצורה ברורה כבוש ארץ ישראל כדי לקבוע שלטוננו בתורה, הוא מלחמת מצוה. זו מצוה מן התורה ואין שום אפשרות שיהיה אחרת. אין עם בלי ארץ, וישראל החי והממשי חייב להאחז בארץ. ומצוה זו נמשכת לכל הדורות, כפי שתוזר על זה הרמב"ן שלוש פעמים⁵². אמנם בדורות קודמים, אפילו דורות של צדיקים, לא קיימו מצוה זו. ומדוע? כי היינו במצב של אוגס. דבר זה דומה למה שקרה כמה פעמים ברוסיה כשעמדו לפני חג הסוכות, ולא הגיעו ארבעה מינים. מה לעשות? אין מה לעשות! "לא מצא אתרוג, לא יביא פריש ולא רימון ולא דבר אחר"⁵³. המצוה אמנם עומדת אבל אין אפשרות לקיימה, כפתגם העממי: "אם אין אתרוג, לא מברכים". כך הוא לגבי מצות כבוש הארץ. אמנם חיובה בכל הדורות, אבל אי אפשר לקיימה בלי

48. רמב"ם מלכים ה א.

49. שמות כד ז.

50. "שבזמן שאין מלך, כיון שמשפטי המלוכה הם גם כן מה שנוגע למצב הכללי של האומה, חוזרים אלה הזכויות של המשפטים לידי האומה בכללה, וביחוד נראה שגם כל שופט שקם בישראל, דין מלך יש לו לענין כמה משפטי המלוכה, וביחוד למה שנוגע להנהגת הכלל... כל שמנהיג את האומה, דן הוא במשפטי המלוכה שהם כלל צרכי האומה... דלענין משפט המלוכה, שנוגע להנהגת הכלל, ודאי גם שופטים מוסכמים ונשיאים כלליים במקום מלך הם עומדים". משפט כהן שלו. ועי' רבינו שם שעת.

51. עי' שיחות רבינו סדרה ב' כי תצא 15. עניני התישבות 2.

52. "זו היא שחכמים קורין אותה מלחמת מצוה... ואל תשתבש ותאמר כי המצוה הזאת היא המצוה במלחמת ד' עממים... אין הדבר כן... הארץ הזאת לא נגיה אותה בידם ולא ביד זולתנו מן האומות בדור מן הדורות". "הרי נצטוינו בכיבוש בכל הדורות". "אם כן היא מצוה עשה לדורות". הוספות לסה"צ לרמב"ם, מ"ע ד'.

53. סוכה לא.

יהושע הבהיר ליושבי הארץ: הארץ הזאת היא שלנו, היא תחת ממשלתנו, אם אתם מחליטים להשאר כאן, הרשות תנתן לכם אם תקבלו עליכם שני תנאים: א. שלטון שלנו. ב. ביטול עבודה זרה. ארץ ישראל היא הארץ המיוחדת ששיכת לאברהם אבינו שהכיר את בוראו, זרעו צריך להיות שרוי בטהרת הקודש, ועל כן יש לנקות את ארץ ישראל מעבודה זרה. המלחמה נגד שבעת העממים אינה אבסולוטית, אלא "למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו"⁶⁴. על כן אם הם עוזבים את עבודתם הזרה⁶⁵ ואינם פוגעים בממשלתנו בבעלותנו על הארץ הזאת⁶⁶, יש להם אפשרות לחיות בתוכנו בתור מיעוטים. כידוע יש חלוקים בהלכה בין נוצרים שהם עובדי עבודה זרה⁶⁷ ובין מוסלמים⁶⁸ לענין היתר השארותם בארץ. אבל קודם-כל צריך להיות ברור שהארץ היא שלנו, "כימי השמים על הארץ!" על זה אין מה לדון!

זכותנו על הארץ⁶⁹

אנו מצווים על כבוש הארץ אבל האמת היא שלא לקחנו מן הערבים שום ממשלה, ולא גרשנו אותם מכאן. הארץ הייתה שייכת לטורקים והערבים ברחו ממנה⁷⁰. שאלה: יש טוענים כי גישתנו לענין ארץ ישראל והערבים היא מיסטית ולא מעשית? הרב: אלו דברי שטות. להוי ידוע שאינני מדבר מתוך איוו מסטיקה מעורפלת. המסטיקה שלנו, פירושה עמקות הבנה בהשקפת עולם פלוסופית מדעית. איננו חיים בעולם של הזיות וחלומות אלא נמצאים כאן בארץ ישראל מכה ענינים גלויים המבוססים על מקורות הלכתיים והסטוריים. אנו היורשים. גם בעזבונו פרטיים יש מציאות של יורשים. על אחת כמה וכמה בסוגיות ממלכתיות. אנו נמצאים כאן בתוקף ירושת אבותינו, יסוד התנ"ך וההסטוריה, ואין אף אחד שיוכל לשנות עובדה זו. למה הדבר דומה? לאדם שיצא את ביתו, ונבאו אחרים ופלושו לתוכו. זהו בדיוק מה שקרה לנו. יש טוענים שיש כאן אדמות ערביות. שקר וכזב! אין כלל וכלל אדמות ערביות. גם גדולי הגויים יודעים שארץ ישראל שייכת לעם ישראל. בספרות האנגלית כולט הדבר

63. כדברי הרמב"ם לעיל וכן רמב"ם בהוספות לשה"צ מ"ע ד'.

64. דברים כ יח.

65. ע"י משפט כהן ס' סג, וע"י רבינו שם ע"מ' שסה וע"י שיחת רבינו סדרה א' ראה הערה 32-34.

66. קבלו עליהם המס ולא קבלו עבדות, או שקבלו העבדות ולא קבלו המס, אין שומעין להן עד שיקבלו שניהם. והעבדות שיקבלו הוא: ...שלא ירימו ראש בישראל אלא יהיו כבושים תחת ידם...והמס שיקבלו: שיהיו מוכנים לעבודת המלך בגופם ובממנום... רמב"ם מלכים ו א.

67. "נוצרים עובדי ע"ז הם, ויום ראשון הוא יום אידם". רמב"ם ע"ז ט ד. השמטות הצנוורה. ע"י שיחת רבינו "ולמינים אל תהי תקוה".

68. שו"ע יו"ד קמו ה.

69. ע"י שיחות רבינו פרקי משיח 9, סדרה א' לך לך 9.

70. "בחזרנו...אל ארץ אבותינו ארץ חיינו וקדשנו זאת, לא לקחנו מאת הערבים אשר ישבו בתוכה בשממותה, שום שלטון ממשלתי שלא היה להם בה. אלא חזרנו אל ארצנו בהתמוטטות השלטון הור ששלט עליה זמני". גם הלא ידוע לכל, כי לא גרשנו אותם מהתישבותם פה בארצנו זאת נחלת אבותינו...אלא שהם כעצמם, אם מתוך פחדנות והתבהלות נפרזת, או מתוך המצאות תכניות פוליטיות של גיפוחי דברים מסולפים ועשיית "מתנות פליטים" למראה עיני העולם הסובב והרחוק, ברחו ועזבו כמה מקומות ישוביהם כאן. רבינו, "למען דעתו".

בשוב ד' שיבת ציון⁷⁶

יש לראות בעין פקוחה את כל המהלך האלוקי של התקופה האחרונה. ד' הוא יוצר העולם, והוא היוצר עמים וממלכות, ואין זולתו. והוא סיבב את כל המהפכות הגדולות שהתרחשו בעולם בתמישים השנים האחרונות, כפי שנאמר בדניאל "מהדעה מלכין ומהקים מלכין"⁷⁷, הוא מסלק מלכים ומקים מלכים. כל זה אינו מקרי! אין כאן מסטיקה אלא ראייה בעינים פקוחות את יד ד'. ארץ קדשנו שהיתה כמצב של חולשה, תרדמה ועכוב הופעת כוחותיה התחילה להתעורר דרך כל המלחמות שפרצו במשך תמישים שנה אלו, שמפניהם נפלה הממשלה הסורקית. ב"ה, עכשיו, הארץ בידינו, הר הבית בידינו – ו"מגרש הרוסים" בידינו. (איני יודע למה יש צורך להמשיך בשמות גלותיים אלה של "מגרש הרוסים", "מושבה גרמנית" וכדומה). העולם אינו הפקר אלא מודרך על ידי רבוננו של עולם. במשך מאות שנים, רבוננו של עולם היה "כרוגו" עם הארץ הזאת, ואוירה היה מעופש במלריה, ועכשיו היא מבריאה יותר ויותר. האם זו מקריות והפקרות?

נסינות רנעיות⁷⁶

שאלה: אז למה יש לפעמים נסיגות במהלך הגאולה הזוהי הרב: זהו מעבר זמני ורגעי. כמו ככל דבר ודבר יש מדרגות, ויש גם מדרגות בקודש, ואפילו לפעמים "סתר המדרגה"⁷⁸, אבל אין זה אלא עיכוב זמני. אין להיות ילדותי, אלא לראות את המהפכות העולמיות, ולהכיר – מתוך שכל גדול – את התכנית האלוקית של "שוב ד' את שיבת ציון"⁷⁹, העוברת גם דרך כל מיני סבוכים. ככל שדבר יותר גדול, יותר הוא מסובך – בדומה לנסיעה באוירון. מהלך גאולתנו הוא עובדה הסטורית במדה ענקית. מה שמופיע בנגוד למהלך הזה אינו אלא עיכוב זמני של "רגע כאפו"⁸⁰. כל ההפרעות אינן אלא דברים קטנוניים שאין להם שום ערך קיים במהלך ההסטורי הענק הזה. נכון שלפעמים יש מצבים קשים ומאוד לא נעימים אבל אנו נתגבר. אין שום מקום להתחשב במעשי גוים או יהודים שטחיים בניגוד לתכנית האלוקית הזאת החובקת שנים ודורות. הם בטלים ומבוטלים כנגד התורה וכנגד ההנהגה האלוקית.

ירושה וישיבה⁸¹

שאלה: אם הכל מסודר על פי תכנית אלוקית, מה התפקיד שלנו הרב: בתפקידנו יש שני חלקים: ירושה וישיבה. המובן של ירושה הוא כיבוש. את הכבוש כבר בצענו חלקית, אבל עדיין

76. עי' שיחות רבינו פרקי משיח 34.
77. דניאל ב מז.
78. שיר השירים ב יד.
79. תהילים קכו א.
80. תהילים ל ו.
81. עי' שיחת רבינו פרקי משיח 35.

מלחמה ופקוח נפש⁸⁹

שאלה: כענין שלמות ארץ ישראל האם אין להתחשב במצבי פקוח נפש? הרב: פקות נפש קיים בכל מלחמה, וכן במלחמת מצוה זו. אנו נכנסים בה על דעת כן שנהיה במצב של פקוח נפש. הרמב"ם מגדיר כדברים ברורים שמלחמה היא מציאות בה הורגים ונהרגים⁹⁰. זאת המצוה היחידה בתורה שהיא על מנת כן⁹¹. בכל המצוות האחרות הדוחות פקות נפש ונאמר בהן "יהרג ולא יעבור", אין שום ענין לעמוד לכתחילה מול התותח כדי להיהרג, ואם אפשר להמלט, יש להמלט. אבל מצוה זו של כבוש ארץ ישראל ושלטון ארץ ישראל היא על דעת מסירות נפש⁹². ומלחמת מצוה גוהגת בכל הדורות כדברי הרמב"ן. ומה היא מלחמת מצוה? כבוש ארצנו⁹³ והתגוננות כלפי צוררנו.⁴⁸

מסירות נפש על ארץ ישראל⁹³

אנו מצווים מן התורה לכבוש את הארץ ולקבוע בה את שלטוננו, ואין אפשרות לעזוב שום מקום, בשום פנים ואופן. כידוע עקירת מצוה מן התורה היא "כיהרג ואל יעבור" רק לגבי שפיכות דמים, גלוי עריות ועבודה זרה. כל זה נכון במצבים רגילים, אבל בשעת כפייה וגזירה גם דבר קל הוא חמור, ויש למסור את הנפש אפילו על שרוך נעל⁹⁴. ואין הבדל מאיזה צד היא הכפייה, והיא כוללת, חס וחלילה, גם כפייה מצד יהודים⁹⁵. וקיימא לן כרמב"ן שמצוה מן התורה שהארץ הזאת נחלת אבותינו תהיה ביד שלטוננו ולא ביד אומה אחרת. כך כותב ה"פתחי תשובה", המאסף לכל מחנות הפוסקים, שכן מבואר "מכל הפוסקים ראשונים ואחרונים"⁹⁶. מול כפייה על מצוה יש חיוב של מסירות נפש, אפילו אם זו מצוה קלה, קל וחומר על מצוה שהיא שקולה כנגד כל המצוות שבתורה.⁹⁷

נגד דברים ברורים אלה יש המקשים קושיא הלכתית כביכול: חיוב מסירות נפש קיים רק אם

89. ע"י שיחת רבינו, עניני התישבות 4.

90. ע"י רמב"ם מלכים ז טו.

91. "גיה דכל המצוות נדחים מפני הסכנה, מכל מקום מצוה זו, דהתורה צותה ללחום עמהם, וידוע דהתורה לא תסמוך דיניה על הנס כמבואר ברמב"ן (במדבר יג ב. א מה), ובדרך העולם נהרגים משני הצדדים בעת המלחמה. אם כן חייגן דהתורה גזרה ללחום עמהם, אף דהוא סכנה. אם כן דחוייה הסכנה במקום זה". מנחת תנוך תכה.

92. "שנכנסים בה לסכנות להרוג וליהרג על פי טבע העולם, דזהו מצותו בכך". משפט כהן שכו. והרי זה דומה "למחויבי מיתת בית דין שהורגים אותם" ואין "לומר שיש מצוה שאינה נדחית מפני פקו"נ, דזהו עיקר המצוה". שם.

93. ע"י שיחות רבינו התישבות 1, סדרה ב' כי תצא 10 בשלח 10.

94. סנהדרין עד. עד: רמב"ם יסודי התורה ה א-ב-ג.

95. "כשיש כת כופה ומכרית, בין שיהיה מישראל, או מאומות העולם, אז אין שום הבדל בין קלות לחמורות, וכל המצוות כולן, יש להן בננוע לזה דין של חמורות. וההסתוריה שלנו מלאה מעובדות כאלה, שבשעה שהיו חפצים לכוף את ישראל לעבור אפילו על דבר קטן מהדת, עמדו כנגד הכופים בכל כח, ויש שהגיעו הדברים גם למסירות נפש". אגרות הראיה א רפד.

96. פת"ש אה"ע עה סק"ו.

97. ספרי ראה. יב כט.

התנחלות בארץ¹⁰¹

אנו קשורים ליהודה ושומרון וכל מלוא רוחב הארץ, בהתקשרות נצחית של עם ישראל לאדמת הקודש. יש לעמוד על כך במסירות נפש בכל תוקף בלא שום ויתורים. אין מקום להעלות על הדעת שום ויתור אפילו על מילימטר אחד מרובע של נחלת ד'. לא תתכן שום פגיעה בגבולות נחלתנו, חס ושלום. יש להאבק על כך עד הסוף בלא שום ויתור ובמסירות נפש. שאלות: יש טוענים שיש התנחלויות בלתי חוקיות? הרב: מי שמעכב יהודים להתנחל בארץ הוא העושה מעשה בלתי חוקי. מי בכלל נתן לו יפוי כח לעכב התנחלויות בארץ ישראל! האדמות האלו שייכות לנו מימי אברהם יצחק ויעקב, והן גם נחלת מליוני אחינו בכל העולם. בגמרא יש כלל: "קרקע אינה נגזלת"¹⁰², וכל בעלי המחוזות העוקמים שמעכבים התנחלויות – ישאר שמם לחרפה ודראון עולם, אבל, ב"ה יש עוד בעם ישראל כוחות גדולים חזקים ומוצקים, בעלי הכרה יהודית ומוכנים למסירות נפש, ובעזרתם נעבור רגעים קשים אלה. כל ההתנחלויות האלה הן חוקיות הן מבחינת התורה הן מבחינת חוקי המדינה. נכון שפה ושם היו התנגשויות חולפות וכמה אי נעימויות, אבל לאורך ימים אי אפשר לעכב את ההתישבות בשום פנים ואופן.

"דתיים" ו"לא דתיים"

שאלה: חלק ניכר של המתנחלים אינם דתיים. האם אין זה משנה לגביך? הרב: לענין זה, אין זה משנה כלל וכלל. אגב באו פעם אנשים אל אחד מראשי מחלקת העליה בסוכנות קטרגו שכמה מן הצעירים הדתיים שהועלו ארצה, התקלקלו. הלך אותו אדם אל הרב הראשי לירושלים, הרב צבי פסח פרנק זצ"ל, שהיה גדול בתורה, אבל לא דווקא תומך בציונות, וביקש ממנו פסק הלכה, אם להמשיך להעלות את הצעירים האלה ארצה. נתן לו הרב פסק הלכה מפורש: חס ושלום מלעכב עליית צעירים דתיים לארץ ישראל, אפילו אם יש ביניהם שמתבלבלים ומתקלקלים. אם כן, אין זה משנה אם המתנחלים היום דתיים או לא. וכולם שייכים לכלל ישראל. אגב, שמעתי שיהודי מפורסם אמר בעלותו ארצה מרוסיה, כי הוא אתאיסט. איך יכול הוא להיות אתאיסט, אם בכלל אינו יודע מה זה אלוקים!?

זה נקרא להנאת עצמם, שהרי הם אינם באים מצד התועלת שלהם, אלא מתוך שליחת זכות ישראל על ארץ ישראל, ומטרתם עקירת מציאות ישראל מארץ ישראל (מפי ת"ח).

(4) יש גם כאן נקודה נפלאה מבחינה חינוכית. הרי כל הציונות בנויה על זה שלא נהיה משועבדים לגויים, שלא נהיה במצב של שמד. כשאנחנו מגדירים את הגזירה של הפקדת חלקים מארץ ישראל כגזירת שמד, על הטענה הציונית של ארץ ישראל לעם ישראל – הרי אין לך אילוסטרציה יותר טובה של האבסורד שבמצב. אין לך דבר יותר פוקח את העיניים ומעורר את הלבבות, אנו באים וקוראים לציונות גזירת שמד, בזמן שארץ ישראל היא הצלה מגזירות שמד, שחרור מכל גזירות וכל השמדות של הגויים. הניגוד הזה בין גזרת שמד ביחס למי שרוצה להחזיק בארץ ישראל, מראה עד איהו אבסורדים אנו מגיעים. וכשיהדות של אמנה ושל תורה חשה ומרגישה שיש כאן גזירת שמד, יש פה נקודה חינוכית נפלאה להבנת אחיזתנו האמיתית בארץ ישראל (מפי ת"ח). וראה עוד בדברי הגר"א שפירא שליט"א שהתפרסמו בבטאון מורשה, ט' ע' 21.

101. ע"י שיחת רבינו בשלח סדרה ב' 10.

102. סוכה לא. ולעולם בחזקת בעלים היא עומדת. רש"י שם.

שמירת הלשון, צריך שמירה מסגנונות הגורמים לרפינות. זה איטור מן התורה "ולא ימס את לבב אחיו כלבכו"¹¹⁰. "אל ירך לבבכם, אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו"¹¹¹. כל הדבורים האלה מבלבלים ואין בהם צורך. כל נוסחאות השאלות כגון "מה יהיה, אם תהיה נסיגה פה...?" מיותרים לחלוטין. מה הצורך בכל המחקרים האלה שגורמים לרפינות? רפינות הם עכשיו דבר טרף כמו חזיר¹¹². יש לחדול מכל מיני מחקרים של נסיגות, פדרציות וכדומה. אנו כולנו מצווים על גבורה ועוז, ולא על מחקרים שאין בהם תועלת. אנו מצווים על מעשים הקלאיים וממלכתיים, ולא על דבורים מסביב. במקום מחקרים אלה, עדיף להקדיש את הזמן להגדיל תורה ולהאדירה.

גבורה צבאית ומדינית¹¹³

כבוש הארץ בכל גבולותיה הוא מלחמת מצוה, אין ספק בדבר. אין לאנשים המתימרים להיות מנהיגים של ישראל, שום זכות משפטית לגזול מהם קרקעות. זהו מעשה בנדיטיזם ונכוות הנובע מחולשה.

כדי לעמוד במלחמה, יש צורך בעצה וגבורה, לכן "האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו"¹¹⁴. כמו שבכל מצוה, תפילין, ציצית וכדומה, יש פרטים ותנאים, כך גם פה יש תנאים: עצה וגבורה ולא רכות לבב. זה אמור לגבי החיילים, וכמובן לגבי הרמטכ"ל והממשלה. יש לפעול מתוך גבורה חכמה ועצה ולא מתוך חולשה, כגון היגררות אחרי סידורי מדינות הגויים. המשך התורה "שניתנה מפי הגבורה" הוא הגבורה הצבאית. "והיה בקרובכם אל המלחמה וניגש הכהן ודבר אל העם"¹¹⁵ – גישה כלל ישראלית לאומית, מפי הכהן, עליו נאמר "תומך ואורחך לאיש חסידך"¹¹⁶. "ואמר אליהם: שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם, אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם"¹¹⁵. יש לזכור ש"ד" הוא נותן לך כח לעשות חיל"¹¹⁷ ואז "לא תערצו"¹¹⁵,

הדברים מבוארים בספר החנוך – כדאי להתבונן כל שבוע בספר הזה הנחמד והחינוכי, ההלכתי והמוסרי של אחד "הראשונים – כמלאכים"¹¹⁸ – "שלא לערוץ ולפחד במלחמה – שנמנענו שלא לערץ ולפחד מן האויבים בעת מלחמה, ושלא נברת מפניהם, אבל החובה עלינו, להתגבר כנגדם ולהתחזק ולעמוד בפניהם, ועל זה נאמר: לא תערץ מפניהם. משרשי המצוה, שיש לכל אחד מישראל, לשום בד' מבטחו, ולא יירא על גופו במקום שיוכל לתת כבוד לד' ברוך הוא

110. דברים כ.ח.

111. שם שם ג.

112. "...כל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה. שנאמר: אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו...". רמב"ם מלכים ז טו.

113. ע' שיחת רבינו כי תצא סדרה ב' 17.

114. דברים כ.ח.

115. שם שם ב-ג.

116. שם לג ח.

117. שם ח יז.

118. שבת קיב: